

Indhold:

Til Skaalen for 17de Maj 1814. — Kronprinsens Amme. — Bergen (med Billede). — Kristiania. — De sidste Gæstgæver. — Nyheder.

Til Skaalen for 17de Maj 1814.*)

Dengang vort eget Land vi tog af hundredaarig Is og Harmes og lagde det for Sol og Varme, og bygde det med Lov og Bleg; af Klippen fik vi Skatten gravet, med hvide Sejl indtog vi Havet, og fri brød Tanken over Pol af Vintren frem som Midnatsol.

Dg end erobrer vi med Gud: hver Plet, vi lægger ind til Ager, hvert Skib, vor Sjø i Favnens tager, hver Barnefjel vi folder ud, hver Tankegæst, som Tanker klarer, hver Daad, som øger og bevarer, er en Provins til Landet lagt og for vor Frihed Bærn og Vagt.

*) Da man endelig begynder at samle Sange for Skolen, har jeg tænkt, at nogle Lejlighedsviser kunde omarbejdes til almenlydige for med Nytte at optages i saadanne Samlinger. Den, som her er omarbejdet, er oprindeligt skrevet for syttende Maj 1864 og blev sunget den Dag i Eidsvoldsalen. Skulde ikke en Tonedigter finde en selvstændig Melodi for den? B. B.

Kronprinsens Amme.

(Uddrag af Auerbachs „Auf der Höhe.“)

Ikke langt fra Hovedstaden laa, paa en smuk Skraaning, det kongelige Sommerslot, paa alle Sider omgivet af den smagfuldt anlagte Park, hvor man fandt Planter og Træer af alle Slags ligefra Valbirken til den mørke Gran. Paa den østre Side af Fjeldet var der plantet Vinranker et langt Stykke opover og derefter lige til Toppen vogte de smukkeste Bøgetræer. Gangene i Parken var

nette og pene, Blomsterne dryppede af Morgenduggen, Fuglene sang, Høet, som nylig var slaat, duftede saa dejligt, i den store Dam spømmede Svanerne omkring blandt de afflukkende, broget farvede Flamingoer, og midt i Dammen sprudlede et Vandfald sine smukkeste Melodier. En klar Bæk brusede ned over Fjeldet, strømmede ud i Dammen, og flød fra den videre ned i Dalen i Retning af Elven, hvis blinkende Flade man undertiden skimtede mellem det tætte Drrekrat.

I Slotskapellet læstes Morgenmesse. Dørene stode aabne, saa de brusede Orgeltoner hørtes over hele Parken. Udenfor Kapellet sad imidlertid en høj, statelig Mand med kridhvite Haar, men med et ungdommeligt Blik, der hvilede paa de virkelig skønne Omgivelser. Han syntes ikke at have Øre for Orglets Toner, ialfald viste han ingen Lyft til at gaa ind i Gudshuset. Og det var jo heller ikke at vente; thi den gamle Mand, der var Kongens Livlæge, var Protestant. Mens han nu sad der i sine egne Tanker, kom en ung Kvinde i hvid Dragt ud fra Verandaen og henimod ham. Hendes let rødmenende Ansigt med det rige, blonde Haar, straaledes af Ungdom og Skønhed.

„Godmorgen, min kjære Gehejmeraad,“ raabte Damen, da Lægen var blevet hende var og med en ydmyg Bønning hilste hende. „Det er en herlig Dag,“ vedblev Dronningen; thi den hvidklædte Dame var Dronningen; „men des sørgeligere maa det være at skulle tilbringe den i et Sygeværrelse. Hvordan staar det til med den syge Grevinde Brinkenstein?“ — „Overhofmesterinden kan idag tilbringe en Times Tid i det Frie, Deres Majestæt!“ — „O! jeg kan ikke sige, hvor det glæder mig. Men, min kjære Gehejmeraad! jeg har Noget at betro dem.“ — „Ja, for Lægen maa man ingen Hemmeligheder have,“ begyndte Doktoren. „Jeg har længe,“ sagde Dronningen, og hun blev rød lige op til Ørene, „tænkt at bede Dem om Raad ogsaa for min Sjæl, men det vil ikke gaa. Til Lægen har jeg imidlertid en Bøn.“ Under disse Ord kom Kongen, en ungdommelig, vakker Mand i borgerlig Dragt ud af Kapellet og gik henimod dem. Deres Samtale blev herved afbrudt, og da Kongen strax efter hød sin

Gemalinde Armen, og med hende gik til den store Sal, hvor man skulde spise Frokost, sluttede Livlægen sig til Følget.

Efter Maaltidet rejste Dronningen sig, vinkede Livlægen til sig, og gik med ham og Kongen alene ud i Haven, hvor de satte sig under en stor Hængeast. — „Der var Noget, som jeg vilde spørge Dem om, Hr. Doktor.“ — „Vil du maaske være ene med Doktoren, min Kjære!“ afbrød Kongen hende. — „Nej! Du maa være tilstede. Jeg vilde nok engang spørge, om jeg ikke maa faa Lov til selv at give det Barn Die, som Gud maatte ville skjænke mig.“ — „Nej! Deres Majestæt,“ sagde Doktoren, som havde set, at Kongen blinkede til ham ved Dronningens Ord. „Det kan vi ikke tillade Dem. Deres Blikker som Fyrstinde forbyder det.“ — „Kjære Mathilde! plag dig ikke med dette Onske. Tænk paa Dit Barns Vel,“ sagde Kongen blidt. — „Godt, saa lad da en Amme komme, skjønt det piner mig at tænke paa, at vi skal bevæge et andet Barn sin Mor. Men i ethvert Fald maa I vælge en gift og retskaffen Kvinde til mit Barns Amme; thi da har i det Mindste hendes Barn en Bemyndelse i sin Far, maaske det ogsaa kan have en god Bedstemor og Sødsøene, som kan pleje og passe det.“ — „Ja, derfor behøver Du ikke at være bange,“ indvendte Kongen; „thi Loven byder, at ingen anden end en gift Kone maa være en Prins's Amme. Na, min kjære Gehejmeraad,“ vedblev han, idet han vendte sig til Lægen, „vil De være saa god at bringe mig nogle Cigarer.“ Da Lægen var gaat, sagde Kongen til sin Gemalinde: „Var det Alt, som Du havde at sige, min kjære Mathilde! Det har i lang Tid forekommet mig, som om Noget laa dig paa Hjerte.“ — „Ja, det er sandt, men jeg kan ikke give dig nogen Forklaring derom, før det er blevet til fuld Sandhed hos mig. Det er lutter Kjærlighed til dig. Du vil snart faa at vide, hvad det er.“

Da Livlægen kom tilbage, sad Kongen alene under Hængeasten, og, efterat de havde siddet en Stund, sagde han: „Dronningen ønsker altsaa en ung Kone fra Højlandet, af ærbær Familie, til Amme for sit Barn. Er De ikke selv fra Højlandet? Har De Tid til at rejse og finde en? Dog nej — det Bedste blir, at de sender Hoflægen. Han kan da

foreslaa flere, og saa vælger De den Bedste; dog det faar De gjøre, som De selv synes, men lad Hoflægen rejse endnu idag." — "Som Deres Majestæt befaler." Livlægen gif strax hen for at telegrafere til Hoflægen, og om Aftenen rejste Hoffet tilbage til Hovedstaden.

Klokkerne kimede klart, og Effoet svarte fra de stejle Fjeldvægge. Ved den øvre Ende af Sjøen laa den ensomme lille Kirke, der hver Søndag samlede Bjerghoerne til Gudstjeneste. Nu var Handlingen forbi, og Folket strømmede ud. Blandt de Sidste kom et ungt Par. Manden, en høj og kraftig Skikkelse, paa hvem man kunde se, at Arbejde ikke var ham fremmed, satte sin Hat, som ikke var prydet med nogen Jægerfjær, paa Smur, og smilte hjærligt og ømt til sin unge Kone. Udenfor Kirkedøren stod en liden Gruppe af Koner og Piger, der syntes at have ventet paa dem. En aldrende Kone gif hen til de to Unge og sagde: "Det skulde Du ikke have gjort, Valpurga! Det er altfor lang Vej for Dig at gaa nu, saa nær Din Nedkomst." — "Ma det gjør ikke Noget", svarte den unge Kone. — "Og jeg har bedt for Dig idag", sagde en liden kjæk Jente, som traadte hen til dem. "Da Præsten bad for Dronningen, at Gud maatte hjælpe hende, naar hendes Time kom, saa tænkte jeg: Hvad angaar Dronningen mig? For hende bedes der allerede nok, hele Kongeriget over, og saa tænkte jeg paa Dig, og lagde Amen til, Valpurga!" — "Du mente det vist godt Stasi", svarte Valpurga; "men jeg tør ikke have nogen Andel deri. Man maa ikke fordrøje nogen Bøn." — "Ja, det er sandt", sagde den gamle Kone, der først havde talt til det unge Par, og som ingen Anden var end den i enhver Landsby meget ansætte Person, Gjordemoderen. "Det er jo affurat det samme som at sværge falsk."

Folket spredte sig snart efter hver til sin Kant, og en Stund efter gif det unge Par alene henover Bejen. De havde omtrent en Times Vej at gaa, før de kom hjem; men neppe var de gaat nogle hundrede Skridt før Konen følte sig daarlig. Manden vilde løbe for at indhente Gjordemoderen, men Konen vilde ikke give Slip paa ham, og han maatte derfor lade sig nøje med at hente lidt Hø og sætte hende derpaa ved Siden af Bejen. Hun blev imidlertid snart bedre, og Manden foreslog nu at bære hende hjem. Hun lo ret hjertelig af ham, og var snart saa rask, at hun kunde rejse sig igjen. Mandens Ansigt straalte af Glæde.

"Gudskelov! Der kommer Doktoren, som han skulde være kaldet", raabte han, og, da Doktorens Bogn kom nærmere, gif han hen og bad om, at hans Kone maatte faa kjøre med ham, da hun var blevet pludselig syg. Doktoren var strax villig hertil, og vilde endog, at Hanset, saa hed Manden, ogsaa skulde stige op; men det vilde Hanset ikke, og da Doktoren nu kjørte i Skridt, kunde han let holde Følge med de Kjørende. Da de kom til den lille Stue ved Sjøen, hvor de boede, stod Valpurgas gamle Mor i Døren, og raabte dem imøde: "Kommer Du kjørende idag?" — "Ja, Mor!" svarte hun, og med mange Kæssigeheder tog hun nu Afsked med Doktoren, medens Hanset striglede Hesten til Tak for, at den havde bragt hans Kone saa vel hjem. — "Men nu gaar jeg strax til Annamirl", sagde han udenfor Døren. "Hold lidt Mad varm for mig, til jeg kommer igjen." — "Nej! nu vil vi spise sammen", sagde Valpurga, idet hun lagde Salmebog, Hat og Jaffe fra sig. Hun var vakker, havde et fuldt, rundt, friskt blomstrende Ansigt og smukke, blonde Haarflektninger. Hun tvang sig til at sætte sig tilbords med sin Mand og sin Mor. Med den sidste Bid i Munden gav Manden sig paa Vej, og det var i Sandhed paa høje Tid at Annamirl kom; thi før Hanen satte sig op, var Søndagsbarnet, en skrigen, lyshovedet liden Pige kommet til Verden. Hanset vilde kjøre hele Verden vel. Til sidst sprang han op i Kirkebæret og spiste og spiste Kirsebær, til Matten faldt paa og det blev Tid til at gaa

tilfængs og snart sov baade han og den unge Mor og Barnet roligt. Kun Bedstemoderen vaagede i den lille Stue.

I en aaben Bogn drog den unge Hoflæge Sixtus henimod Bjergene. Han var en fuldendt Hofmand. Thi han havde for flere Aar tilbage ledsaget den nuværende Konge paa hans Udenlandsrejse og herved samt ved et treaarigt Ophold i Paris tilegnet sig den lette Tone, der er Hofmanden egen. Hoflægen havde til sin Rejse udvalgt sig den Lakaj, som han fremfor alle de andre kjendte som den tjenstfærdigste. "Giv mig lidt Jld, Baum!" sagde han. Lakajen rakte ham en brændende Lunte fra Kudstefædet, hvor han sad ved Siden af Kudstjen. Redladende rakte Sixtus ham sit Stui, og Lakajen tog, idet han talte, en Cigar. Hoflægens Cigarer var vel meget stærke, og drev Angstfødd ud af hans Pande, naar han røgte dem; men Baum kjendte og handlede efter den vise Regel, "aldrig at afslaa en tilbudt Gavnbevisning". "Baum, hvor er De født?" spurgte Hoflægen undervejs. Baum blev forskrækket, men han vendte sig ikke om. Han lod, som om han ikke havde hørt Spørgsmaalet, og syntes at maatte fatte sig, før han kunde svare. En Trækning for over hans Ansigt, men strax forstod han at paatage sig en besæden og rolig Mine. Lægen spurgte endnu en Gang: "Baum, hvor er De født?" — "Jeg er fra Bjerregnen, langt derborte ved Grænsen, men jeg har aldrig været derhjemme," svarte Lakajen. Lægen havde ikke lyst til at spørge videre efter Baums Skjæbne. Han havde blot ganske løst henkastet Ordene, uden at ane at de gjorde et saadant Indtryk paa Lakajen. Baum var forresten en af de mest afholdte Tjenere ved Hoffet; thi han vidste altid ved sin Opførsel at lægge for Dagen, hvormeget han respekterte Enhvers høje Stilling.

Baum, der af sin Herre var blevet underrettet om Rejsens Hensigt, fik paa en slu Maade drejet sin Samtale med Postillonnen (som man ved hver Station skiftede) hen paa, hvor mange unge Barselkoner, der var i Eggen. Men Doktoren rejste og rejste, og søgte og søgte. Lige forgjæves blev det. Ugifte Ammer kunde han faa nok af, men en gift, redelig Amme, nej, det kunde han ikke finde. Han var nær ved at give aldeles tabt og telegraferte derfor endog til Livlægen og spurte, om man ikke i en Fart kunde gifte en af de ugifte Ammer med sin Elsker, og saa føre hende til Dronningen. Mens han ventede Svar herpaa, traf han imidlertid en gammel Kammerat fra Studentertavarene, en Doktor, der havde slaat sig ned her i Bjerregnen. Det var den gode Doktor, der havde kjørt Valpurga hjem Søndag. Doktor Kumpan (saa havde man kaldt ham i Studenterdagene) fulgte sin gamle Ven paa hans frugtesløse Vandring. Først da Hoflægen Søndags Morgen vilde tage Farvel, erindrede Doktor Kumpan, at man ganstke i Nærheden maatte kunde finde, hvad man søgte. De kjørte nu med hinanden i en aaben Bogn til Sjøen, hvor Valpurga, Hansets Hustru boede. Vi vil ile i Forvejen og se, hvorledes der saa ud den Morgen. (Forts.).

Bergen.

Saa eller ingen af Nordens Byer er bleven saa ofte beskrevet, jeg tror baade paa Vers og Prosa, som denne, Norges første Handelsstad. Dette kommer ikke alene deraf, at den er en af de ældste, men ogsaa fordi den er en af de mærkeligste, og — selv i sin nuværende Stilling — ejendommeligste Byer i vort Land. Hvad er Grunden hertil? Er det, fordi Byen, som Holberg siger, "kan lignedes med en Noe Ark, hvorudi der er alle Slags Kreaturer, thi Folk fra alle Verdens Kanter strømme did, sætte sig ned der og blande sig med Indbyggerne." Eller er det Byens færegne Beliggenhed, Naturforhold og Klima, eller dens Forhold til de omliggende Fjordegne og deres Befolkning, som gjør, at Alting i denne By, fra det Øjeblik, man sætter sin Fod paa Land, slaar den Fremmede imøde med en egen Luftning af Originalitet, ja, at selve Byens Ydre stikker sig ud og gjør, at man studser? Vistnok er det en Flerhed af sammenstødende Grunde, som har gjort Bergen til, hvad den er;

men hvormom Alting er, denne By har — hvad ellers neppe kan siges at være Tilfældet med nogen enkelt By i vort Land — den har et Præg for sig selv, en historisk Karakter. Man kan se, det er en gammel Stad, og man mærker samtidig, at den har oplevet Noget, at der derom er en Erindring igjen, om ikke altid hos Folk, saa i Navne, i Bygninger og Bygningsstil, i Byens saa at sige Holdning, Stilling og Traditioner. Strax man er kommen ind i den hundretdungede Stimmel paa Bergens Triangel, mærker man, at man er kommen til en By, som har sin egen Folkekraft, og man kan begynde at gjøre Opdagelser.

Gjennem fire Indsejlinger i Skjærgaarden kommer man fra Havet ind paa den Fjord, som mellem Fastlandet og Alfsøen danner den smale og dybe Bugt, omkring hvilken Bergen først anlagdes, og som nu kaldes Bergens Baag. Allerede fra vor Histories tidligste Tider er Bergen bekendt. Paa det nuværende Marstad, det gamle Alrefstad, var allerede dengang en Kongsgaard; det egentlige Bergen eller, som det dengang kaldtes Bjørgvin (efter den almindelige Fortolkning: en Græsgang mellem Bjergene), blev først anlagt af Olaf Kyrre 1070. Dog maa det troes, at det alt dengang om den dybe Baag har været et Slags Begyndelse til en By. Handel og Skibsfart har anlagt Bergen, og deraf lærer den den Dag i Dag.

Byens Vigtighed i ældre Tid har været stor; man maa erindre, at lige til Begyndelsen af dette Aarhundrede var Bergen Norges største By. Da først var det, at Kristiania i Hurtighed svang sig op fremfor alle andre; i de foregaaende Tider var det blot Trondhjem, som kunde sammenstilles med Bergen, om ikke i Størrelse, saa ialtfald i historisk Vægt. Derfor drejer ogsaa i Oldtiden en stor Del af Landets vigtigste Begivenheder sig omkring Bergens By. Fornemmelig var dette i den Tid, Kongerne tog fast Bopæl her. Derfor kan man nu ogsaa befare Bergen og dens nærmeste Fjorde og Der, hvor man vil, og saagodt som overalt være sikker paa at træffe et Navn, som minder om Forfædrenes Sværd og Kamp. Ja, ikke alene nærmest omkring Byen, ved Haakonshelle, ved Flovaag, ved Gravdal, ved Kvarven (Indsejlingspynten; baade den fra Syd og Nord kaldes saa) vil man finde igjen Begivenheder, som Sagaen har skildret; men midt inde i Byen, paa Gader og Stræder, paa Brygger og Almindinger, lige inde paa Baagen, har der staaet Gang efter Gang disse heftige og blodige Kampe, som i Borgerkrigens Tid saa ofte afgjorde Landets Skjæbne. Udenfor Nordnes stod strax efter Vintse 1181 et stort Slag mellem Sverre og Magnus Erlingsson; oppe paa Spidfen af Mejet blev flere hundrede Aar efter Audun Hugleifson Hestakorn halskugget. Omkring Engen (den gamle Jonsvold), inde i det fredelige Skofræde, i Sandviken, ude paa Bryggerne, har Sverres Lur ofte lydt til Kamp, og Bergen har derfor ogsaa set adskillige af hans dristigste Overfald og voveligste Bedrifter. Her har vi ogsaa paa een Plads samlet en ikke liden Del af Norges stadfæstede og ærværdigste Kirker og Huse fra Landets mægtigste Tid, fornemmelig fra Sverres og Haakonernes Tid. Dette er paa Bergenshus. Paa den lave, flade Mark, som her imellem et luffet Batteri og nogle gamle Udfaldsporter ligger udfraakt fra Mundingen af Baagen og indtil det gamle Sverresborg Fod, paa denne grønne Eng, som nu i det Høieste er Bejste for Bergens Kommandants Kjør, laa der i gamle Dage en Samling af mærkelige Bygninger, som intetsteds ellers i vort Land. Og medens andre Lande plejer at kunne vise og rose sig af de Huse og Haller, hvor deres vigtigste historiske Forjælinger og Feste har staaet, de Kirker, som har seet deres største gejstlige Optog og har været mest i Ære, de Kongegrave, hvor deres største Hyrter er lagte, saa har Norge saagodt som Intet af dette tilbage; Landets Afmagt har seet tabt, hvad dets Storhed havde bygget, og det synes, som Erindringen om hint Første har skullet efterlade dybere Spor end dette Sidste. Jeg skulde ønsket, her at kunne have Plads til at gjengive lidt af den gammelbogs, underlige, men glimrende, stolte og pralende Beskrivelse, hvorved en Middeldalberens Forfatter dvaler ved de mange Kirker, som i sin Tid stod der, indvendig og udevendig prydede med Altere og Billeder, funklende af Guld og Sølv, med mægtige Klokker lydende ud over Byen. — Her

er Tomten for Kirkekirken, (den store), hvor Sverre, Magnus Erlingson m. fl. kronedes, hvor 5 Konger laa begravet, blandt dem Kong Sverre; her var Apostelkirken, først bygget af Træ, saa af huggen Sten, med de 12 Apostler i Nischer udbendig. Denne Kirke var særlig pragtfuld. Hvor Kommandantens Bolig nu ligger, stod dengang en Kongsgaard, bygget af Eysteim, den prægtigste Træbygning i Norges Land. Nordenfor dette Sted stod Kongehallen, af Sten, rimeligvis opført under Haakon Haakonson, hvor de store Rigsmøder blev holdt. En Mængde mærkelige Sagafortællinger knytter sig netop til disse Tomter, der nu saa lidet gjenfalder for Øjet, hvad de engang har været. Af alle her liggende Bygninger findes nu ingen andre, end Kongehallens Mure tilbage. Den skal have smukke Buer og Spor af arkitektonisk Pragt isunder Ralkoverflining, forresten bruges den nu til Kornmagasin for Slaver. Kirkerne — saa mange som de vare — er forlængst nedrevne. Det viste sig her, som altid, at det gaar forrest at rive ned. Efter megen anden Herjing og Plyndring og Brand, som endelig Danskeren Gste Bilde, som i 1531 styrede Byen, paa den værdige Tanke at udskrive Bønderne fra hele Bergens Omegn for i Grunden at pbelegge, hvad der var igjen. Han rev Hovedkirken ned i en Fart, saa der bogstavelig ikke blev Sten paa Sten igjen, ogsaa brugte man en Del af det hugne Materiale til at mure Huse i Slesvig. Forresten sprængte man Kirker og Klosters og af Ruinerne befæstede man Bergenhús. — Disse Befæstninger kom i en senere Tid Byen ganske vel til Nytte; den eneste Bedrift, Bergen nemlig efter Forbindelsen med Danmark kan rose sig af, var, at dens Kommandant Sicaigne i 1665 med Held forvarede en hollandsk Flaade, som havde taget sin Tilflugt did, og ved Hjælp af Bergenhús's Kanoner og endel Skibe jog Anføreren for en engelsk Flaade paa 14 Fregatter væk. Forøvrigt er Bergens Historie i Unionens Tid alt andet end glimrende. Handelen kom efterhaanden i Hansændernes Hænder, Lyffere og tilbøds andre Udlændinger røvede og plyndrede, som de vilde, i den forsvarsløse Stad, og først den bekendte Walkendorf (1556) og efter ham Erik Rosenkrantz vovede en Smule at standse Strømmen og opretholde Nordmændenes Ret ligeoverfor de fremmede Kjøbmænd. Fra denne Tid af skrives sig derfor ogsaa en af Bergens saa tilbageblevne historiske Mindesmærker fra den seneste Middelalder, Walkendorfs, eller som det med mere Ret kaldes Rosenkrantz's Taarn, en høj befæstet Bygning med kreneleret Taarn ved Indgangen til Bergenhús, hvorfra man hæft truede med at skyde hele den nedenforliggende Tyfkebygge i Stumper. Fra hin Tid af blev de Fremmede forsigtigere — indtil Handelen nu efterhaanden igjen er gaaet tilbage i de Norskes Hænder. Endnu staar en hel Række af Huse med høje Gavlere ved den nordre Side af Baagen tilbage som en Levning fra den Tid, da Hansænderne indehavde den vigtigste Del af Bergens Handel, affærrende sit Strøg af Byen ved Laas og Port, og under egen Øvrighed, under de værste Udskjelser, trodsede Lands Lov og Ret. Den saakaldte Tyfkebygge udgjør endnu den mest ejendommelige Del af Byen, og mange Navne og Skilte her tyde paa ældre Dage. Nu er den hele Rad af hvidmalede Pækboder med fine egne Navne, sine Vaabene eller Handelsmærker udenpaa, sine store Døre og Lofte, sine høje Vippebommer (egne Højeindretninger, der kan omgjøres til Flagstænger), kort sagt, med hele Ordningen og Livet — de saakaldte „Brygger“ — noget af det Underligste ved den ganske By. Her foregaar den store Silde- og Tørfiskomsjæining, som er Bergens vigtigste Næringskilde; her er Fisk „foroven og forneden“, og her, om nogensteds i denne livlige By, er det, at, som Welhaven spotvis har sagt, „Alle Tanker flyve ud paa Rheden“. Her laa ogsaa, indtil over Midten af dette Aarhundrede, det Skur, betitlet Bergens Børs, hvorunder alle Byens Kjøbmænd daglig samlede sig for at kjøbslaa og afhandle Nyheder — indtil man endelig for nogle faa Aar siden fik sig en ny, smuk Børsbygning paa Torvet.

Det nuværende Bergen, en Stad paa lidt over 30,000 Indbyggere — i 1769 havde den 13,700 — (Byen har paa det Sidste staaet temmelig stille, indtil den atter i de allerførste Aar har begyndt at tage ganske raskt til) — gjør Ind-

trykket af en livlig, renlig, i det Store taget velstaaende Handelsby — paa begge Sider af en dyb Vig, ved Fjelde stængt inde paa alle Kanter. I Bergens Vaaben staar et Taarn, hvilende paa syv rullende Kugler. De Lærde er enige om, at dette skal betyde de syv Fjelde, hvoraf Bergen er omringet; men saa rig er Bergen paa Fjelde, at den ikke alene kan opvise syv, men endog flere Toppe omkring sig, hvilke altsaa Alle gjøre Fordring paa at være netop det Antal Fjelde, Vaabenets syv Kugler betegner. Det højeste af Fjeldene er Ulrikken, som ved Indsejlingen paa Baagen vil kunne sees lige i Baggrunden; det er et mørkt, hæft frempringende Fjeld med et dybt Vand ved Foden (Svartediget kaldet, et meget smukt, trist og ensomt Vand), og mod Toppen af hin Kogle er det da, at alle de sydlige Vinde, som fra Havet kommer ind over Byen, samler sig og styrter ud over den lille Blet — Byens Berømmelse og en Mærkværdighed i Europa — Bergen har nemlig 80 Sommers Regnmængde!

Ja, Bergens Regn er bleven en Fabel, og om dens „Regnhatte“ og „Regnklæder“ og „Regnetræer“ o. s. v. er der bleven fortalt en hel Mænde. Bergenserne selv synes imidlertid ikke at ulejlighes meget deraf — de er vantede dertil — Byen ligesaa, den er i Hast efter en Regnflur lige tør og ren som før, og om man af og til fortæller at Bergenserne fødes med Paraply, eller om den hollandske Skipper, som forlod Byen i Regnvejr, og efter tre Aar, da han atter saa Byen igjen, udbød i Forundring over, „at det endda regnede!“ — saa ler man blot deraf. Bergen er en sund By; regner det, saa regner det tilgavn, det forstaar sig, men den tager sig straalende ud i Solen, og deraf har den ogsaa sin Part.

Da Jordsmønet er trangt, er Byen noget ujevnt bebygget, og Gaderne er i den egentlig gamle Del af Byen temmelig smale og tilbøds bratte. Hovedgaden er den saakaldte Strandgade, der gaar parallel med Baagen paa den søndre Side. Denne Gade bestaar hovedsagelig af Butikker — fornemmelig for Bøndehandelen — i de underliggende Kjældere saagodt som udelukkende. Disse Sidste springe tilbøds langt frem i Gaden, hindrende ved alle slags Udbygninger og paa Fortouget uafhængte Varer den trange Passage. Gaden er vistnok den livligste i Norges Land. Ut staa her en Dag — helst en Fiske dag, som er Onsdag og Lørdag, da Bønderne (Strilerne) fra Omegnen kommer til Byen — og se ud over den tætte Vrimmel af Forbiulende, er en ganske egen Fornøjelse. Her har man Anledning til at studere alle de brogede Folke-Drægter, som Bergens Stift er saa bekendt for. Her har man Striler (fra Hav og fra Land), „Glunter“ (Nordlændinger), Sogninger, Hardinger, Nordfjordjenter og Spinveringer, Matroser, Hamburgerpræder og Spøndfjordammer i blandet Flok. Men imellem al denne Nære er der især to Klasser af Indsødte, som særlig udmærker sig, og som væsentlig ogsaa har bidraget Sit til at gjøre Bergens Gadeliv omtalt; det er først den opvoksende Ungdom, Gadegutterne, der er anseet — og jeg tror, med nogen Ret — for nogle af de livligste, impertinenteste og vittigste Knegte i sit Slags, dernæst de bergenske Tjenestepiger, ogsaa i Almindelighed meget raske, vævre Tingester, neklædte Berniller, i en Dragt, som minder om de Holbergske. Kommer man til Amsterdam eller Antwerpen, finder man dem igjen; i det Hele taget er det mærkeligt at se den Lighed i Sæder, Stik og Drægter, som kan iagttages mellem Bergen og disse hollandske og flamske Byer, (hvorfra da ogsaa mange bergenske Slægter i Virkelighed er komne). Det er om de bergenske Gadegutter, man har den kjendte Anekdot, at Politimesteren, da en Mand ansøgte ham om at maatte faa danse paa Line paa Torvet, gav det træffende Svar, at han nok kunde faa gjøre det for ham, dersom han havde sit Lov for Gadegutterne; og det er en bekendt Sag, at da en Stotte i Aaret 1855 i sin bukseløse Dragt kom til Bergen, fik Bergens Gadegutter ham ved sine Demonstrationer til, hvad han aldrig før havde gjort: han havde gaaet i Persien, fortalte han, gennem Stenregn, paa sin Skotf; men i Bergen tvang Gadegutterne ham til at iføre sig Bukser. De bergenske Tjenestepigers Rapmundhed, naar de paa „Triangelen“ afhandler Fiskepriserne med Havstrilerne, er for bekendt til, at jeg her behø-

ver at dvæle nærmere derved. Nu for Tiden er de forskellige Borgerklasser i Bergen klædt som andensteds, men for ikke længe siden var det ikke saa. Derfor siger ogsaa Holberg, at paa hans Tid kaldte Borgerfolk „de fornemme Folk Lophøner, fordi de bare Sætte og Fontanger, som var en Kontrabande Klæde-Dragt paa Stranden, hvor Borger-Koner samt Piger og Døtre bar Suer eller rettere Hætter af en særdeles Façon.“

Ikke mindre livlig end Gaderne er til sine Tider Bergens Vaag. Det hele Aar igennem er der en stadig Bevægelse af indkomne og udgaende Skibe, af Ladning og Losning; ligesaa „Tønden“ og indover, især omkring Tolddoden, vajer stadig en Mængde fremmede Flag. Men især er det i den saakaldte Stevnens Tid, at Bergens Havn giver et tro Billede af Bergens Handelsliv. Da kan man paa en enkelt Sommerdag, naar det længe har blæst sydlig Vind, og den pludselig slaar om, se hele Rækker eller Flokker af store, hvide Stavsejl komme frem kring den nordlige Kvarv; det er Nordlandsjægerne med sine høje Stavne, fra øverst til nederst ladede med Fisk. Og naar de saa er komne til Ankers og begynder at losse langs Tyfkebyggen, kan man spabser næsten som paa et enkelt Dæk fra Skude til Skude i den tætte Række langt udover Baagen. Man vil forstaa den Betydning, disse Stevner har for Bergen, naar man ved, at der Aar om andet gjen-nemsnitlig føres omtrent 600,000 Boger tørret Fisk til Bergen, imellem 20 og 30 Tusinde Tønder Tran og lidt mindre Kogn. Fisken tilberedes især som Tørfisk, dernæst ogsaa som Klippfisk, en Vare, som mere og mere fortrænger den ældre Tørfisktilvirkning — Ut dette tilfammen til Værdier, der løbe op til over en Million Daler. Fra Bergen bringer saa Nordlændingene hjem igen med sig i de tomme Fægter alstens Byvarer; man maa huske, at Nordland for en Del er Bergens Oppland. Derfor er ogsaa Trafikken paa Tyfkebyggen aldrig saa stor, som i Stevnerens Tid. Det lugtes ikke alene med Næsen, men det kan sees paa Alting, hvad Tid de nordlændiske Tørfiskladninger begynder at losse. — Forøvrigt kan paa dette Sted mærkes, at Bergens Handelsflaade er indpaa 20,000 Kom.-Læster, med omtrent 4,000 Mand Besætning. I 1864 ankom der saaledes ikke mindre end 2,237 Fartøjer til Bergen, deriblandt 995 fra Udlandet.

Ved Siden af Bergens Udførsel af Tørfisk staaer dens Vaarfildudskibning. Før tilvirkedes hyppig Silben i selve Byen, men nu sker det hyppigt ved Fiskeværerne, hvor den fiskes. Den hele Mængde Silb, som føres til Byen, er imellem 2 og 300 Tusinde Tønder aarlig, omtrent en Million Dalers Værdi. Og medens Bergen i 1626 til Udlandet efter gamle Optegnelser udførte 23,000 Boger Tørfisk og siger og skriver 1 Læst af forskellige Slags Silb (i 1731 omtr. 26,000 Tdr. Silb), — udførte Byen i 1864 omtr. 430,000 Boger Tørfisk, 345,000 Boger anden Fisk, 190,000 Tdr. Vaarfild og 122,000 Tdr. anden Silb. I samme Forhold som Fiskeudførselen er tiltaget, har ogsaa Indførselen til Byen fra Udlandet øget sig. De vigtigste Indførselsartikler er naturligvis Korn, Salt, Hamp og Lin, Tobak, Kolonialvarer.

Varefragten paa Hannen foregaar i Almindelighed i store, brede Pramme, saakaldte Skuder. Forøvrigt, da Byen paa mange Steder er delt af Vand (Baagen, Puddefjorden, det store og det lille Lungegaardsvand osv.), foregaar Personfarten ogsaa ofte i Baad, eller — i den sidste Tid — ved Hjælp af smaa Dampskibe, som stadig og for billige Fragter føre Folk fra den ene Bydel til den Anden, med en Orden, Raskhed og Bekvemhed, som fortjente at efterlignes andensteds.

Bergen har fem Kirker, Domkirken, (hvor i gamle Dage St. Olavs Minoritterkloster laa), Korskirken (bygget i det 12te Aarh., har oftere været ødelagt ved Brand), Nykirken (paa Nordnes; i gamle Dage skal St. Clements-Kirken have staaet her; gjenopbygget i 1800 efter en Brand); — St. Maria Kirke eller den saakaldte Tyfkekirke, fordi der lige indtil de sidste Aar har været enten stadig eller delvis tyf Gudstjeneste, en meget gammel Kirke. Den havde indtil for nogle Aar siden to Spir; det ene er nu nedrevet paa Grund af Ælde. Den femte Kirke er endelig den lille Hospitalskirke eller som den i daglig Tale kaldes „Spetalen“, som staaer i Forbindelse med et høsliggende Hospital for uhelbredelige Spedalske, i den øverste

Del af Byen, ikke langt fra Lungegaardsvandet og Stadsporten. Blandt mærkelige Bygninger forøvrigt maa nævnes Bergens Musæ, stiftet i dette Aarhundrede (1825) og indeholdende kostbare Oldtidslevninger og naturhistoriske Samlinger. Fortjenesten herfor skyldes særlig Eidsvoldsmændene, Stiftamtmand Christie og efter ham Biskop Neumann. Førstnævntes Billedstøtte er nylig bleven rejst paa Bergens Torv (udført af Billedhugger Borch). Christie døde Aar 1848 som Toldkasserer i Bergen. — Af offentlige Bygninger kan videre mærkes Bergens Børs og Raadhus, det nye Arbejdersamfund's Hus, Byens Latinskole og den efter Legat af en fortjenstfuld Borger, (Hans Tank) oprettede, saakaldte „Tank'ske Skole“. Ved Engens nordvestlige Hjørne ligger Bergens Theater, bygget af det dramatiske Selskab 1799, bekjendt som Norges første Nationaltheater, (oprettet 1850 af Ole Bull). Fra denne Scene, der desværre nu er lukket — eller ialtfald fra denne By — er udgaaet saagodt som alle dramatiske Kunstnere af nogen Betydning i vort Land. En udmærket Kunstforening med et fast Galleri har Byen ogsaa; den styres fornemlig af den i flere Henseender fortjente Maler Lofting. Bergenserne har fra gammel Tid været bekjendte som heldige Indere af Maleri, Musik og Skueplej. Byen har i det Hele taget, trods sin udprægede Handelsnatur lagt for Dagen en æsthetisk Dannelses og Kunstinteresse som vel ingen anden i Norge. Mænd som Claus Fasting, Lyder Sagen, Johan Nordal Brun, har levet og virket her. Som virksomme Støtter for de aandelige Interesser fortjener ogsaa — foruden før omtalte Christie og Neuman — at nævnes Biskop Paveles, Jonas Rein, og senere Overlæge Danieslens, Præst Jensen, Rektor Holmboe. I Bergen er foruden Ludvig Holberg, vor Komedies Fader, Mænd som J. S. Welhaven, Ole Bull, Professor Dahl, fødte. — For de materielle Interesser sørges der samtidig; i Handel og Industri og Skibsfart har Bergen haft mange gode og driftige Mænd. Fosswinkel og Eide har sørget for Byens Opdyrning. Af bekjendte Handelsfirmaer fra ældre Tid kan mærkes Hufene Konow, Mohn, Grieg, Melzer m. V. En af Byens fortjenstligste Mænd fra de sidste Dage maa særlig nævnes, det er den gamle Konfuld Mikael Krohn, som har haft en væsentlig Andel i Byens udbredte Dampskibsfart og Fabrikvirksomhed. For Tiden har Bergen flere Jernstøberier og mekaniske Værksteder, Lørdof, bekjendte Skibsværfter m. V. Byen har hurtigt fulgt med den senere Tids Fremstrid, har saaledes en ny Molo mod Bølgebred paa Havnen, sit Vandledning fra Svartediget Aar 1855, kort efter Gasværk, en Kreditkasse. Det gamle Adresskontors Privilegium er til Held for Byen i de sidste Dage ophævet. Maafe tør man ogsaa deraf spaa Byen en ny literær Blomstring.

k.

Kristiania.

Den 12 September 1868.

I Bergen forhøres og arresteres der nu paa tredie Uge, det vil vist endnu vare længe, og naar saa Indlæggene mod og for er frevret og en Dom affagt, som maafe sætter et stort Antal Medborgere i Lugthus og Slaveri og aldeles fritjender Politiet, saa er der ingen veltænkende Mand i dette Land, som ikke mener, der er rigtig forbyrt og dømt, — og dog er der meget faa, hvis Følelse ikke vil oprøres deraf.

Thi det Spørgsmaal, hvormed man modtog de første Bud om de Bergenske Dødsstraffe: „hvoreledes kan det dog være kommet dertil?“ — vender forstærket tilbage, naar man ser Lovens strengeste Straffe gjøre den Gjerning, som paa et tidligere Trin kanfe nogle gode Ord kunde have gjort; naar man ser en Række Familjer, som igaar havde

forglæst Udkomme og haabefuld Fremtid, idag sættes hen i Nød, Sorg og Stam.

Er her ogsaa virkelig gjort, hvad gjøres kunde? Vi mener ikke under Gadeplagsmaalen; thi vistnok er vi enige med vor Brevskriver fra Bergen i, at Militærets Hjælp burde helst være undgaaet; vi gaar ogsaa videre end han i et enkelt Punkt, — men vi mener: Er der gjort nok før Opførelsen, dengang Stemningen dannede sig, eller endnu senere, dengang den blev til Gærme, eller forbitret Snak Mand og Mand imellem, — hvor var da Politiet? Hvoreledes kan det gaa til, at den begavede, som oftest vel oplyste, let bevægelige Bergenske Arbejder ikke fik et Ord, han forstod, ikke samlede til et Møde, ikke oplystes af en Avis, et Opflag, ikke selv sølte den Tillid, at han spurte sig for, eller forsaavidt noget af dette skete, at han ikke troede eller respekterte, hvad han hørte?

I Bergen svarer man med at klage over, at Politistyrken er for liden, og det er sandt; til at staa paa Torvet med en ophidset Befolkning er den for liden, men til at tale med Folk, til itide at opdage et Misnøje, som er udbredt over en hel Befolkning, er den dog ikke for liden; til at møde dem med Forklaring, Advarsel, til at paakalde Arbejdsherrers, Avisers Mellemkomst, dertil er den ikke for liden. Da dette ikke synes at være gjort, eller at være gjort daarligt, saa kan det kun have en af to Aarsager eller begge tilfammen: Politiet har ikke forstaaet sin Dømt, eller det er ikke populært paa Stedet, det har ikke Tillid. Hvad den første angaar, tror vi om Hr. Politimester Mangel, at han er en dygtig Embedsmand, og det var i dette Tilfælde Skade, at hans to nærmeste Hjælpere var unge i Tjenesten og ukjendte paa Stedet. Hvad den anden angaar, saa tror vi rigtig nok, at Hr. Mangel, trods sin Dygtighed, er lidet afholdt; hvori det ligger, skal vi her ikke undersøge, kun fremholde, at en Politimester, høf, sig, skar, desuagtet kan være og bør være en Mand, som Folk holder sig til, naar Noget vanter. Faktum viser, at dette ikke har været saa, ja, man har tværtom slyet ham selv og trodset hans Raad. At saavel han som hans Undergivne juridisk frifindes, og med Rette, derom tvivles ikke; men at han næstefte kan bryde et andet Embede, derom tvivles vel heller ikke. Ej heller kan han, som er en virksom Mand, nu nøjste Andet selv.

Men her er andre og større Følger at udbrage. Begivenheden strammer op som fjern Torden; man kan roligt sige: den naar ikke hid, eller man kan ligegyldigt sige: nu der, næste Gang her — den har ligesuldt et Element i sig, som vi faar tage os vare for. Der er nemlig det Særegne ved de Bergenske Dødsstraffe, at en enkelt Stand, Arbejderstanden, har rejst sig, og den særegne Undtagelse er med, at saagodt som hvert eneste Medlem af Bergens Arbejderforening er udenfor.

Hermed ledes Tanken naturligt hen paa, at i Arbejderforeningen, hvor nogle af Bergens mest begavede Mænd, saasom afbøde Prante, og endnu den Dag idag Herman Baars, i Aarstæffer har virket og raadet, — der er ingen uklar Mistillid, intet Had, som fører ind i Dødsstraffe og Dødsstraffe, men ude mellem den Mængde, som driver for Lud og koldt Vand, der anløses de Tanker, som Gøvedesolberne maa sprede og Politiet arrestere.

Endnu er der i vort Land en fordærlig og fordømmelig Kløft mellem Arbejderstanden og de øvrige Stander, og den er størst i Byerne. Det kommer os ikke ved, at man svarer, det er kun de romaanske Folkeslægter, som har Ligheden, de germanske har ikke Ligheden, men til Gjengjæld Friheden; thi vi er et lidet demokratisk Folk, og skal vi i vor Lidenhed have nogen Ret til at bestaa, saa maa det være fordi vi giver os Tid og Lejlighed med Alle, vi bruger ikke Folkemillionerne til at slagte ned i Krig for store Erobringsplaner, vi brokker ikke Vejene op til vore Slotte med dem; vi taber ikke en eneste Sjæl afhyne, dette er vor Ære og vor Dødsstraffe, — det er derfor vi kan forjage de Stores Triumfer, vi har vore i det Smaa og det Underlige, vi har Personligheden til Dødsstraffe i et Omfang og en Sandhed, som den store Nation ikke kan naa. Men da er det, som nu atter er hændt i Bergen, en national Stam for os. At Byens Rødbænd og Haandsværkerborger kan staa med Vaaben paa den ene Side og Byens Arbejdere med Stene og Knive paa den anden, — vi skalde tro, at det Syn fremviser en saa sørgelig Mangel paa Almenaand, at vi bør tage os sammen og tænke os om. Thi her er isandhed noget Mere paasærbt end høje Potetespriser.

I Kristiania har det med Grund vakt Forundring, at Folkene paa de store Fabrikværksteder har været delagtige. Arbejdsherrerne maa da vel have et større Forhold til dem end at vurdere deres Arbejde og tælle op deres Løn. Har de ikke ved Opførelse og Kjærlighed, ved forstandig Disciplin og idelig Omhu erhvervet sig Ret til adel Indsydelse paa sine Undergivne, saa maa det med Sandhed siges, at den Stilling, Gud har betroet dem, har de vansjøttet. Vi skal ikke videre udfolde det Ansvar, som de nu maa føle; men vi skal i det Hele og Store paapege, at Forholdet til Ar-

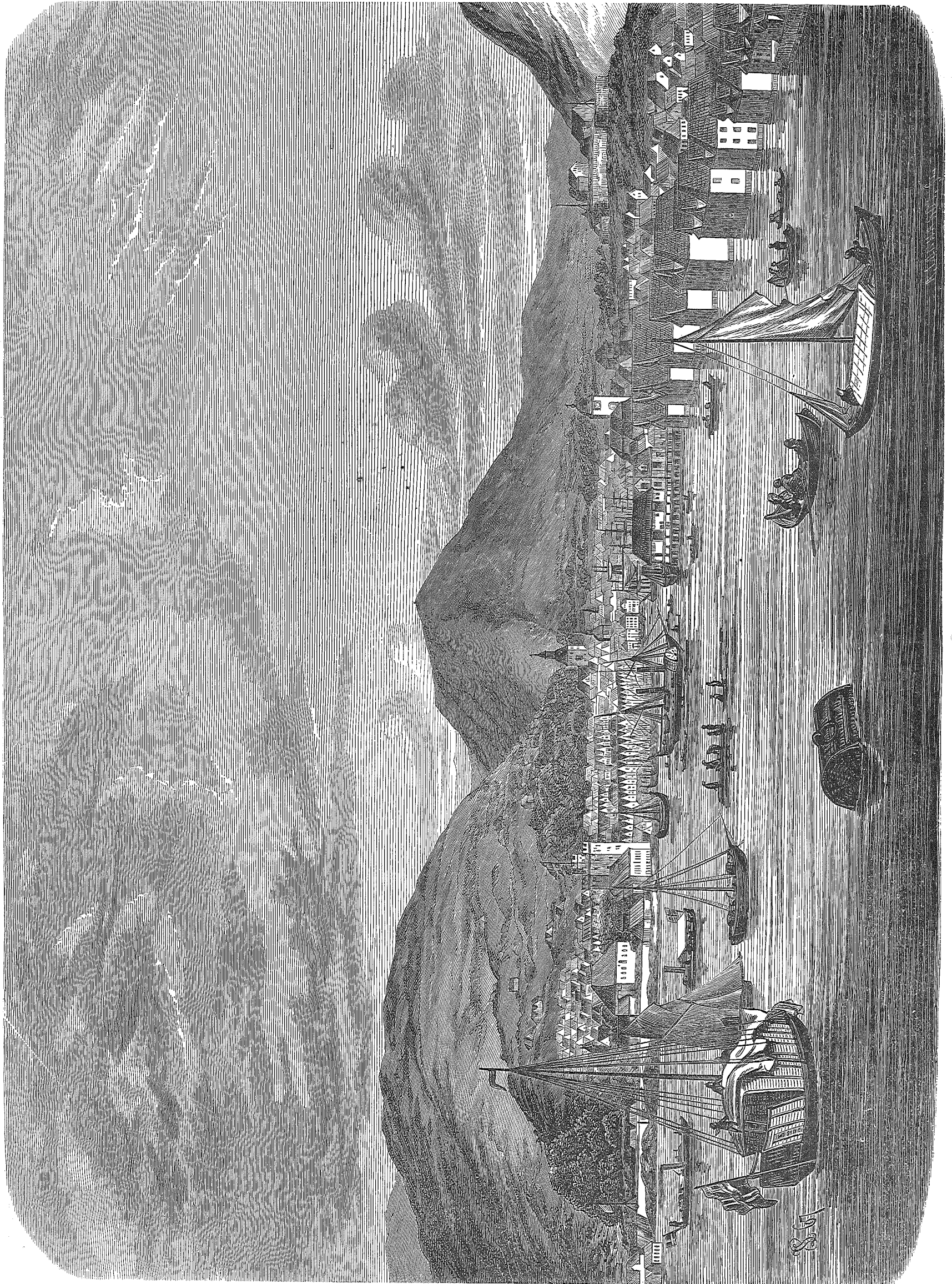
bejderne er fjæst og dabelværdigt. I Bergen kan f. Ex. paa et offentligt Traktørsted ingen Rødbænd eller ung „Rødbænd“ sidde ved det Bord, hvor en Arbejder først har sat sig. Vi har selv set en Vært regelmæssig bortvise de ordentlige Arbejdere, som kom for at nyde Noget, fordi „for-nemme Folk“ da ikke vilde være der; han havde netop faat flere Værter derom. Hvor dette er Tønen, der kan man ikke vente at blive respekteret eller hørt, naar Arbejdernes Sind er i Dødsstraffe. Hvad nytter vor Smule Skarpskytterbevægelse eller hist og her en Arbejderforening ligeoverfor den store Mæse; hvad nytter den Enkeltes Strævs, naar der ikke gaar noget stort, Almenomsfattende som hjælpende Understrøm. En Folkeskole maa virke, som er sin Gjerning voren, og en Mening udgaa fra alle Landets Skoler, de høje og lave, som adler Arbejdet i Arbejdernes egne og i vore Dødsstraffe; thi det kan ikke nægtes, der hviler som en Jordom derover, „en simpel Arbejder“ er i Flerhedens Dødsstraffe noget Nedværdiget. Og vor Lovgivning siger jo det samme, naar den frakjender ham Ret til Stemme i sit Lands, sin Kommunes Løns. Man tænke sig nu blot den samme Sag forhandlet af stemmeberettigede Arbejdere, — den samme Sag, som nu skummedes op til Dødsstraffe af dem, der sølte sig udenfor Løven. At have Udgang til Valg giver andre Tanker; blandt en stemmeberettiget Mængde vilde altid En eller Anden være sprunget op, som, istedetfor Dødsstraffe, havde foreslaaet et offentligt Møde med Adresse til Støtthinget eller Regeringen eller til deres egne Repræsentanter om at faa en Lov istand om Dødsstraffe. Vi vil ikke sige, at vi tror de burde faa en saadan Bestemmelse ophjæst til Lov, men det er det samme, naar de blot havde tænkt paa at gaa Lovgivningens Vej med sit Misnøje. Saalænge de holdes udenfor, saalænge de, som sejler vor Velstand i Land, hele vor herlige Sjømandsstand, eller de, som gjør Arbejdet i By og Bygd, ikke har samme Ret som den, der tilfældig ejer Hus eller er Embedsmand, til at være med i sit eget Lands Lovgivning, saalænge bærer vi en Del af Ansvar for alle dem, som ved Arbejdsureligheder kommer i Lugthus eller Slaveri. Synes nogen dette er haardt Tale, saa kan vi kun beklage, at han er saa langt borte fra at forstaa sin Medansvarlighed som Borger.

I Slutningen af September kommer Træffjærer Heinrich Uhlrich fra Leipzig, som før har arbejdet ypperligt i vort Blad, hertil, forat overtage alt Træffjærerarbejde ved samme og oprette Værksted til Udbannelse i Kunsten. Alle vore Forsøg paa at bruge Nordmænd er strarvet paa, at de ældre ikke har lært sig saavidt Tegning, at de selv kan sætte Billedet paa Træ, ej heller lært sig at skjære det nøjagtig efter, naar det er godt optegnet, — og de yngre, som har nydt og tilbøls nyder Statens Stipendium, aldrig burde have høstet noget saadant; thi de misbruger det og narrer os, som prøver dem. Derfor Regeringen i disse og lignende Sager vilde bruge andre, mere indviende Konfuldter end Hr. Kammerherre Holst, saa turde den maafe ogsaa finde sine Penge igjen, og vi for vor Del være sparet for mange unødige Udgifter. Den Forholdsregel vi nu har truffet, vil maafe dog endelig føre dertil, at vi faar duelige Landsmænd opviede i en Kunst, hvorfor vi træde dem, som nu skjærer Træstæker og Karitæter for Eng-lændere, og som har knapt Udkomme deraf, ualmindelig skiftet.

Af skandinaviske Blades Indhold i sidste Uge. En Forf. i Fædrel. opfordrer til at danne en Fællesbestyrelse for samtlige Skytteforeninger, som kunde varetage deres Løns, og lede deres Fællesanliggender, da de nuværende Styrelser ikke synes fyldestgjørende at udfylde sin Plads. — Vi fortalte for kort Tid siden om et Angreb i Fædrel. paa „Oktoberforeningen“, der havde udtalt sig i høj Grad fiendtligt og hadst mod Skandinavisismen. I den forløbne Uge har Bladet nu taget fat paa Bondevennerne, i hvis Spidse den bekjendte J. A. Hansen staar, og revjet dem for den Maade, de udtaler sig om Skandinavisismen paa. Artiklen synes forresten ikke at indeholde syn-deligt Nyt. — I Anledning af en Opsats i „Flyveposten“ af en vis Hr. Scavenius, der paastaar, at Skandinavisismen er et Skalkfejl for Mangel paa Mands Mod og Hjerte, har Redaktør Ploug i Fædrel. tydeligen vist, at de, der nægter at slutte sig til Brødrene hinsides Sundet af Frygt for Danmarks Selskandighed, netop sætter denne Selskandighed paa Spil, og at kun de kan være dem taknemmelige, som prøver paa Selskandighedens Undergang.

Afkonbl. har en længere Redaktionsartikel om det nu samlede Kirkemøde og de Forhaabninger, det knytter til dette. Disse synes just ikke at være store, ialtfald at bømme efter Bladets Udsal med nogle af de Geistlige, som, det ser ud, vil optræde som Partisørere. — Pietismens Draan i Sverige, det norffindelige Blad „Vaktaren“ har bragt en mindre smuk Artikel til Verden, der paa en hadst Maade

*) Som f. Ex. den i Hannover, at ingen Dødsstraffe maatte kjøbe paa Torvet før Kl. 12 Middag.

Bergen.

ivrer mod Præstefabet og dets Repræsentanter paa Kirke-
mødet, og som i meget uheldige Udtryk rent skjælder Præ-
stestanden i Sverige ud, og besynder den for de groveste
Udfæjelser.

— I Aftenbladet har den af vore Hifterforhold for-
fjente Forfatter D. N. Løberg leveret en Række Artikler
ang. den paatentte nye Lov for Finmarksfiskerierne. Det
Kgl. Kommissionsforslag gaar efter hans Fremstilling ud
paa at almindeliggjøre Principet i Lov ang. Torstefiske-
rierne i Nordland af 23de Maj 1857 om Frihav ligesaa
Lofotens Skjærgaard til Grænsen mod Rusland. Forfat-
teren mener, at Loven af 1857 i Vestlofoten, hvor Havet
er rummeligt, har gavnet ved Ophævelsen af de gamle
Værkøel og af Handelsmændenes Eneberettigelse til Nor-
boder m. m. Men i Østlofoten, hvor Havet er trangt, og
hvor der ikke er Rum nok for de mange Fiskere, som nu
til enkelte Læder indfinder sig, har Loven, trods dens en-
kelte gode Sider og dens i sig selv sunde Princip, virket
til Skade ved de aarlige års forvoldte store Tab af Fisk
og Redskaber. Vil man nu i sin Helhed gennemføre Sy-
stemet i Finmarken, da kan det for en stor Del være lige-
gyldigt, hvorledes Loven formes for Havfiskerierne langs
Øst- og Vestfinmarkens vidtstrakte Kyster; der er Rum
nok, og der kan alene blive Spørgsmaal om et rigtig
ordnet Opbyg. Men i Finmarkens Fjord vil Lofotlovens
Gjennemførelse have endnu sørgeligere Følger end i Østlo-
foten, navnlig gjelder dette Varangerfjorden. Bedre derfor
at vente med en ny Lov for Finmarken til man ser Lofot-
systemets Skjæbne blir afgjort — hvilket rimeligvis vil ske
inden kort Tid — og lad derefter Spørgsmaalet om dets
Gjennemførelse for Finmarken blive bevaret.

— I „Bergensposten“ besjæfter en Indsender paa en grej
Maade, at Frihandelen, istedetfor at den, som man har
klaget over, skulde være til Skade for Landet, tværtimod
har bragt Folket og Landet mange Fordele.

De sidste Begivenheder.

Den østerrigske Regjering synes, efter de nyeste Efter-
retninger, at have besluttet sig til at bruge Magten lige-
overfor det tschejiske Nationalparti og dets Forbundsfa-
ker, Højadelen og Kirkefyrrerne, og at ville lue den opposi-
tionelle Bevægelse i Bøhmen og Mähren ved stränge For-
holdsregler. Fra Prag meldes allerede om en hel Del
Udfæjelser, som nær forestaaendes; navnlig skal de Embeds-
mænd affædiges, der har undertegnet den tschejiske Protest
mod Forfatningen, som blev overleveret ved Landdagene
Mabning i forrige Maaned. Grev Lam-Martinijs (en af
Hovederne for Oppositionspartiet), der var bleven valgt til
Formand for en Kreds-Representation, har ikke faat kej-
serlig Stadfæstelse. Flere Gejstlige i Bøhmen ere blevene
affatte fra sine Embeder som Skoleinspektører. Biskoppen
i Brunn (Mährens Hovedstad), der var med blandt Un-
dertejnerne af den tschejiske Protest, er blevet underrettet
om, at Regjeringen har kasteret hans Gehejmraadsstillet,
og i en Rundskrivelse fra Indenrigsministeren til Statthal-
derne i de forskellige Provinser er der bleven disse paalagt
at gaa frem med den yderste Strengbed mod de Embeds-
mænd, der paa en eller anden Maade lader sig bruge til
at understøtte den forfatningsstridige Opposition, da det nu
mere end nogensinde gjælder om at forstærke vor Forfatning
Agtelse hos Alle og Enhver.

Denne Regjeringens Optraeden maa vække nogen For-
undring og det var indtil den seneste Tid en almindelig
Mening, at man vilde ved en impådelkommende Hølbning
ligeoverfor de slaviske Nationaliteter prøve paa at forjone
dem med den nye Ordning af det østerrigske Monarkis
Forfatningsorden. Om end Tsjekkerne optraadte som det
højstirkelige og højadelige Partis Forbundne, og om deres
Kraav end gif videre end Regjeringen kunde indrømme uden
at nedbryde sit eget Værk, synes den dog at have kunnet
gjøre noget for at berolige deres ophidsede Stemning ved
t. Ex. at hævde det tschejiske Sprog og Ligestilling med det
tyffe og ved at forandre en Valglov, der sikrer det tyffe
Element en ganske uberettiget Overvegt paa Landdagene.
Uheldigvis vedbliver den tyffe Befolkning at vise en Man-
gel paa Maadehold, der maa gjøre Regjeringens Stilling
dobbelst vanskelig, og det uagtet Tsjekkerne mest af Alle burde
føle sig opfordrede til nogen Selvfornægtelse, naar det gjæl-
der at jevne Vejen for et System, der har sikret dem selv
en saa overvejende gunstig Stilling inden Monarkiet. Paa
Landdagen i Prag, hvor, efter Tsjekernes Protest mod
den nu bestaaende Forfatning, kun tyffe Deputerede afgive
Møde, benytter disse sig af den gunstige Lejlighed, da de
saa heldigen er blevene „befriede for de tschejiske Represen-
tants forstyrrende Indflydelse“ til at ordne adskillige na-
tionale Strids-spørgsmaal efter eget Tykke. Saaledes har
de enstemmig ophævet en Artikel i Loven af 10de Januar

1866, der angaar Gjennemførelsen af begge Sprog-
berettigelse, hvorved det er bestemt, at der i offentlige Sko-
ler skal gjælde samme Forpligtelse for tyffe Børn til at lære
Tsjekisk, som for tschejiske til at lære Tyff. Man skulde
tro, at dette Forhold maatte erkjendes for naturligt og
billigt; men Tsjekkerne har altid betegnet det som en utaa-
lelig Dvang, og de har da nu ogsaa, til Trods for de
tschejiske Blades højtidelige Protest og til Trods for den
sienlynlige Fare ved at lægge ny Lønder til Jlden, ikke
kunnet afholde sig fra at slaa en Streng over den paagjel-
dende Artikel.

At Tsjekkerne ophidses til det Yderste ved slige Over-
greb, er naturligt, og naar man ser hen til de slaviske
Folks materielle Styrke og til den almindelige nationale
Bættelse, som har gjort sig gjældende hos dem i de senere
Aar, maa man finde det rimeligt, at den nye Statsord-
ning i Østerrige vil faa alvorlige Kampe at bestaa. Tsjek-
kerne har imidlertid i høj Grad forværret sin Sag ved at
leste med den mostovitiske Panlavisme. De har derved
aabenbart fjernet saavel Polakkerne som Magyarerne fra
sig, og det synes nu afgjort, at de hos intet af disse to
Folk kan gjøre Regning paa nogen Understøttelse i den
begyndte Forfatningskamp. Under disse Omstændigheder
vil maatte Fjenderne for det tschejiske Nationalparti se sig
nødte til at slaa betydeligt af i sine Fordringer, og Regje-
ringen tør maatte roligt vente herpaa, inden den udstrækker
sin Haand til Forjoning. Et af de franske Regjeringsblade
udtaler ogsaa den Forvisning, at den stærke Bevægelse,
som Tsjekkerne har rejst, vil dø hen af sig selv. „Naar de
ser, at de staa ene mellem Keiserstatens øvrige Folkeslag,
vil de være nødsagede til igjen at underordne sig den
fælles Forfatning, og da vil Øjeblikket være kommet for
den østerrigske Regjering til at gjøre Alt, hvad den er
istand til indenfor Forfatningens Omraade, for at tilfreds-
stille Tsjekernes Nationalfølelse, ja endogslaa deres Egen-
kærlighed.“

Under alle Omstændigheder synes det at være den al-
mindelige Mening, at Østerrige, om det end fremdeles
trues af indre Rystelser, dog har vundet overordentligt i
Styrke og Sammenhold ved det nye System. Der bejles
ivrigt til dets Gavn fra alle Sider, og det er aabenbart,
at man tillægger dets Optraeden en afgjørende Betydning
for de store politiske Spørgsmaal, der staa paa Dagsor-
denen. De præsisiske Blade bliver ikke trætte af at give
Wienerkabinetet gode Raad med Hensyn til dets udenrigske
Politik. Selvsjælgelig bør, efter deres Formening, Øster-
rige fremfor alt stræbe at bevare det gode Forhold til
Prejsien og derimod undgaa at indlade sig i noget For-
bund med Frankrige, da et saadant Forbund umulig vil
kunne lede til andet end til det østerrigske Monarkis fuld-
stændige Undergang. Man ser imidlertid af den Maade,
hvorpaa de samme Blade omtale v. Beust, at de ikke nære
noget synderligt Haab om at deres gode Raad ville frugte,
jaalønge denne Statsmand staa i Spidsen for Østerriges
Styrkelse.

Nyheder.

Kongen med Familie kommer til Fredrikshald den
20de d. M., hvorfra de med Dampskibet Kristiania, som
forud afhenter Prins August med Hustru i Udvevalla, ind-
træffer i Kristiania Mandag den 21de Kl. 2—3 Efterm.

Ved Hiftermødet i Lysekil har Norge efter Aftenbl.
faat følgende Premier: Sætting to Sølvmedaljer for be-
frugtet Lærerog og Modeller til Lægkælningsapparater;
D. N. Løberg Sølvmedalje for sin Bog om Norges Hifter-
rier og for Opsættelsen i Aftenbladet vedrørende Hifterierne;
Nydalens Kompagni (Peter Petersen i Kristiania) Sølv-
medalje for Bomulds-Seljbug; Fru Gina Schmidt Sølv-
medalje for Delikatesse-Ansjos; Bødsfængslet Sølvmedalje
for Hifterredskaber og Jernarbejde; Andersen & Berg, Kri-
stiania, Broncemedalje for maskinspundet Fiskegarn; Konsul
Høgem, Alesund, Broncemedalje for saltet Lubb; D. N.
Løberg Broncemedalje for Røgesild; Carl L. Andersen,
Fr. halv, hævrende Dmtale for saltet Starpsild; Legow,
Kristiania, hævrende Dmtale for Regnkæder.

Kirkekommissionens sidste Arbejde er Forslag til
Lov om Kirkeforfatningen med dertil hørende Bestemmelser
om Valg til Kirkeføder m. m. Statskirkenes Anliggender
med Undtagelse af Bevilgningsretten, der forbliver hos
Stortinget, skal efter dette Forslag for Fremtiden ikke be-
handles af Stortinget, men af et hvert 5te Aar sammen-
trædende Kirkeføde bestaaende af 44 Medlemmer. Selv-
føerne som saadanne er Landets 6 Biskopper; det theolo-
giske Fakultet vælger af sin Midte 2 Professorer, og Lan-
dets stemmeberettigede Præster vælger direkte 14 Præster til
Repræsentanter, der maa være over 35 Aar. Den anden
Halvdel af Forsamlingen, som skal repræsentere Lægfolket,

vælges indirekte, omtrent paa samme Vis som ved Stor-
thingsvalg. Stemmeberettiget her er alle konfirmerede
Mandspersoner af Statskirken, som har nydt Nadværen i
dette Kirkesamfund, har fyldt det 25de Aar og ikke er nede-
luffet fra Nadværen eller ligestillet med Udelukkede, medens
„valgbar“ til Repræsentanter kun er de Stemmeberettigede,
der har fyldt det 35te Aar og er Husefædre eller i Ligebed
med saadanne forestaar Familie eller Husvæsen. Landet skal
inddeles i 14 Valgdistrikter for Præster og 22 Valgkrede
for Lægmandsvalget. Forslagsret tilkommer alene Kongen
og Kirkefødets Medlemmer. Ordentligt Kirkeføde kan
ikke være samlet længere end en Maaned uden Kongens
Samtykke. Overordentligt Kirkeføde kan sammenkaldes af
Kongen og hævdes, naar han finder det for godt. Først
skal afgjøres de Sager, der forelægges af Kongen, og
naar en af Kirkefødet fattet Beslutning er stadfæstet af
Kongen, er den Kirkeføde. Beslutning om Udfærdigelse af
Ritual eller Alterbog kan ikke fattes uden efter Forslag af
Kongen, og maa der da enten være Forkastelse eller ufor-
andret Antagelse af, hvad Kongen har foreslaet. Ved
Kirkeføde kan ikke fastsættes andre Straffe end Bøder og
Forkastelse af kirkelige Embede, Dmbud eller Bestilling. Da
denne kirkelige Lovgivning medfører Forandring i Grund-
loven, kan den i det Tidligste træde i Virksomhed fra næste
Storting af.

Ved Døden er afgang Distriktslæge Stolteberg i
Spøndre Midthordland, 46 Aar gammel, idet hans Vaad
kantrode paa en Embedsreise. Distriktslæge Schmidt i
Hallingdal og forhenværende Distriktslæge Seehus, boende
i Farsund, er døde; den Første i 45 og den Sidste i 63 Aars
Alder. Konsul Blom paa Moss, der sad i store Forret-
ninger, døde nylig i Magdeburg paa en Baderese til
Karlsbad.

Et Aktieselskab har dannet sig i Kongsvinger for
at drive et Branderi med Benyttelse af Nenslav. Forelø-
big er i Dvalen og af Næringsdrivende i Kongsvinger By
tegnet 5,000 Spd. Anlægget tænkes lagt ved Elven i
Nærheden af Jernbanestationen.

I Bergens Arbejderforening har man besluttet
at indgaa med Forslag om at Udvalg og Udskænkning af
Brendevin og dermed blandet Drik ikke bør finde Sted
efter Kl. 5 Aften om Hverdagene, samt at Udvalg af Øl
og Vin til Fortæring paa Stedet ikke bør finde Sted paa
Spn- og Helligdage og heller ikke om Hverdagene fra Kl.
5 Aften til Kl. 8 Morgen. Herfra undtages dog, hvad
der af Herbergerere sælges til Fortæring af Rejsende, som
bor i deres Hus.

En 13aarig Gjerdemoder, Entemadame Evenjen i
Lønsberg er afgang ved Døden. 3,000 unge Lønsbergere
siges at have gjort sin „første Indtrædelse i Verden“ under
hendes Hjælp.

Trondhjems Præstefab med Biskoppen i Spidsen
har efter Kirkl. Folkebl. indbudt Stiftets Gejstlige til et
Møde den 16de d. M. paa Trondhjems Bispegaard for at
afhandle Gavnigheden og Nødvendigheden af regelmæssige
aarlige Møder, deres Ordning, Ønskeligheden af at tage
Lægmand med paa Raad osv. Om Tiden tillader det, tæn-
ker man foreløbig at drøfte Kirkeforfatningsagen, Spørgs-
maalet om Menighedsraad og Sognebaandets Løsning.

Nros Kobberværks Overdirektion har indstillet til
Beverikskabet at tegne Aktier for 25,800 Spd. til Trond-
hem-Støren-Banens Forlangelse til Nros.

Soggendals Titanalmgruber, hvor Arbejderne
blev standset i 1866, hovedsagelig paa Grund af Malmens
Bekaffenhed, idet den ikke kunde smeltes paa almindelig
Maade, har nu med Et faat en lovende Fremtid for sig,
da en Engelskmand har opfundet en meget simpel Smelt-
ningsmaade. Det ubundne Jern skal være af udmerket
Slags.

Grundtvig har udstedt følgende Indbydelse: „Da
jeg, om Gud giver Lykke dertil, ønsker endnu engang at
samles med mine kristne Venner trindt omkring fra, leder
jeg dem, der har Lyft og Lejlighed dertil, om at give Møde
her i Kjøbenhavn Torsdagen den 10de Septbr.“

Om en mærkelig Nedning af en skindbød Druknet
fortælles i Berg. Tid.: En 15 Aar gml. Dreng, Søn af
en i Lokken, vest for Bergen boende Landhandler, var for
noget Tid siden ude og badede. I det han skulde gaa op
af Vandet gled han, faldt baglæds og sank tilbunds. En
Mand saa Ulykken, men, inden Hjælpen kom, medgif omtr.
20 Minutter; intet Livstegn mærkedes, idet Puls- og
Hjerteslag var borte og Læber og Neglepødder havde anta-
get den bekjendte Ligfarve osv. Drengen var tilfyneladende
død, og alt Haab om Redning borte. Nogle Englændere
paa et Par i Nærheden liggende Hammersmaller havde
imidlertid faat Nys om det Paserede og kom og tilbød
sig at gjøre et Forsøg med at bringe den Forulykkede til-
bage til Livet. Efterat de vaade Klæder var afført ham,
Mund og Næse rensset for Slim og andre Urenheder, blev
han nogle Gange rullet paa Marken for at tvinge Sp-

I Ofotens Præstegjeld, nordre Saltens Provsti er Kirkesangerposten ved Ankenæs Annex og den dermed forbundne Lærerpost ledig fra 1ste Januar 1869. Foruden at udføre de sædvanlige Kirkesangerforretninger har Læreren at undervise 24 Uger om Aaret. Hans Løn som Kirkesanger kan anslaaes til 65 Spd. aarlig. — Som Bibliothekar ved Almuebibliotheket har han 3 Spd. aarlig.

Det er sandsynligt, at han ved Overtagelsen af Kirkesangerposten vil erholde Skolejord. Indtil da erholder han som Erstatning for Afsavn af saadan Jord 30 Spd. aarlig.

Hans Løn som Lærer er 1 Spd. 90 Skill. ugentlig. — Skolen er inddelt i 4 Kredse, hvor Skole holdes i lejede Lokaler.

Kosthold til Læreren præsteres in natura af Kredsenes Opsiddere paa Skolestedet.

Ansøgninger om denne Post, stiledes til Tromsø Stiftsdirektion, kunne ledsagede af behørig Attester, i frakterede Breve fremsendes til Ankenæs Skolekommission inden 6 Uger fra Dato.

Evind 24 August 1868.

N. C. Lassen.

Folkehøjskole for Damer paa Frosten.

Da der længe og især i den sidste Tid har været Mangel paa en for Kvinden videre Uddannelse, tænke et Par Lærere og en Lærerinde at indbefomme dette Duffe ved Oprettelsen af en Folkehøjskole for Damer.

Derfor et tilstrækkeligt Antal Elever melder sig, vil en saadan Skole tage sin Begyndelse den 1 November d. N. og vare til 15 Mai. Skoletiden er bestemt til 2 Vinterhalvaar; dog saaledes, at ved første Halvaar ogsaa saavidt muligt vil blive afsluttet noget Helt.

Skolens Hensigt og Maal er fornemmelig at bibringe børne Kvinder den Dannelse og de Kundskaber, som kan gjøre hende færdig til at udføre sin Stilling i Samfundet. Som Fag, hvori der vil blive undervist, er fornemmelig: Ophragslære, Naturkundskab, Historie, Geografi, Modersmaalet baade mundtlig og skriftlig, Sang, Skrivning, Regning, Haandarbejde, theoretisk Musik og ved Siden deraf Døvelse i Orgelspil. Desuden vil der leilighedsvis blive holdt Foredrag i andre Fag.

Betalingen for Undervisningen er bestemt til 6 Ort Maaned. Kost og Husum kan Eleverne erholde for omtrent 3 1/2 Spd. for hver Maaned. Derimod vil Eleverne holde sig en Del Kost selv, bliver Betalingen forholdsvis billigere. — Ansøgninger om Optagelse paa Skolen maa indsendes inden 15 Oktober til Kirkesanger S. Einersen, hvor nærmere Oplysning kan erholdes.

S. Einersen, Andr. Snebal,
(Seminarist.) (Seminarist.)

Frosten i August 1868.

Bekjendtgjørelse

fra

Telegraf-Direktøren.

Paa den nye Telegraflinie mellem Bodø og Lofoten er en Telegrafstation aabnet i Tranø til almindelig Afbenyttelse.

Den daglige Tjenestetid er: paa alle Søndage fra Kl. 9 til 12 Formiddag og fra Kl. 4 til 7 Eftermiddag; paa Søn- og Helligdage fra Kl. 4 til 6 Eftermiddag.

Christiania, 5 September 1868.

Christiania almindelige Brandforsikringselskab

Livsforsikringselskabet IDUN

med Aktiekapitaler: En Million Species tegner Forsikringer imod billige Præmier og liberale Vilkaar.

Hovedkontor: No. 5, Prindsens Gade.

D. Kildal. Ths. Joh. Heftye. Joh. H. Andresen.
B. Dybwad. J. Gjerdrum.

Brandforsikrings-Selskabet

„NORDEN“

overtager Forsikringer i Landdistrikterne paa almindelige Landbonærings-Gjenstande til 1/4 pCt. eller 30 Skilling af 100 Spd. for Aaret; man henvende sig til Hovedcontoiret i Christiania eller nærmeste Agent.

Jacob Ihlen. H. F. Løkke. Olai Olsen.

M. Langaard. J. Birch.

C. F. Gjerdrum,
adm. Directeur.

S V E A,

BRAND- OG LIVSFORSIKRINGSSELSKAB med Grundkapital 2 1/2 Million Speciedaler, overtager Forsikringer til billige Præmier og moderate Betingelser paa:

Træ- og Stenbygninger, saavel færdige som under Opførelse, Fabrikker og Brug samt Trælastbeholdninger, Varer og Indbo.

Livsforsikringer og Livrenter meddeles efter 16 forskjellige Forsikringsmaader. Prospekter udleveres gratis og alle fornødne Oplysninger erholdes paa Selskabets Contor: Kirkegaden 36.

Adelsteen Knudsen.

Prima dampsmeltet Medicintran

leveres til Dagens Pris saavel tyndvis som i mindre Svanta, frit ombord, af P. C. Hoel i Alesund.

I Kommission hos Undertegnede er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:

Bibel-Haandbog

eller Veiledning ved Læsningen af den Hellige Skrifts Bøger; en Bog for det kristelige Familiehjem

af
Joh. Aug. Berg.
Bearbejdet efter den svenske Originals
5te Dplag.

215 Sider Soo. Pris heftet 60 Skill., smukt indb. 84 Skill.

Bogen indeholder oplysende og historiske Forklaringer til alle den hellige Skrifts Bøger, samt som Anhang en Udsigt over Bibelen's Chronologi; Bibelen's Geografi; Hellige Steder, Personer, Handlinger og Tider hos Hebræerne, og om Guds Aabenbarelse i det gamle Testamente. Originalens 5 Dplag ere udkomne i Løbet af et Par Aar.

Alb. Cammermeyer.

AMERIKA.

Befordring med „CUNARD LINE“ 1ste Klassenes Kongelige Postdampskibe via London, Hull & Liverpool til alle Steder i Amerika, erholdes hele Aaret hos os efter billigste Fragtfaar.

Dampskibe afgaa herfra hver Fredag til Hull og andenher Torsdag til London.

Passagerindskrivning og alle fornødne Oplysninger hos

Stolt Swang & Co.
autoriserede Emigr.-Agenter,
Prindsens Gade No. 1.
Christiania.

Oversættelse.

Ombord paa Dampskibet Nebraska 4de August 1868.

Vi Undertegnede tybste og norske Passagerer med Dampskibet „Nebraska“ af Union & Co.'s Dampskibslinie i Liverpool sler os foranlediget til at udtrykke vor Tak for den os bevisste Godhed og Opmærksomhed af vor Over-Steward Hr. Robert Corlett og hans Assistent. Han har under den hele Reise ved mange Smaaafgjæfter erhvervet sig de under hans Varetægt værende Passagerers Tak, og ønsker vi at anbefale dem af vore Landsmænd, som agter at rejse til Amerika, at andetro sig til ovennævnte Kompagni og at lade sig befordre ved sammes Agenter.

Med Hensyn til Kostholdet og Renligheden ombord paa nævnte Dampskib, saa bemærkes i særdeleshed, at samme i enhver Henseende var tilfredsstillende, og at saaledes Intet skaar tilbage at ønske.

Agenter i Christiania for ovennævnte Dampskibslinie er D'Herer Blichfeldt, Knoph & Co.

De paa det Bedste anbefalende vore udværende tybste og norske Landsmænd, tegner

Henry Rich, Gottfried Flevert, Wilhelm Kretschmer, Mar Tiedt, Wilhelm Müller, Louis Blumhagen, August Rittmann, Gottfried Fædel, Johannes Wesler, C. Schulze, S. Døshenirt, J. Dreier, S. Plettke, C. Rittmann, Johan Frey, Ernst Reschling, Johan Grundler, Bernhard Raft, Karl Wolpsl, W. Müller, Joh. Schulz, Robert Elfsæser, Heinrich Smidt, Joseph Boll, Ludvig Zachmann, Hubert Bancaster, Bertold Pierre Jodum.

E. Østern, Anton A. Lind fra Kristiania, Gustav Anderson fra Wermeland, Anders Joh. Peterson, Anders Anderson fra Dalsland, Magnus Anderson, Peder Pedersen Sæther fra Solør, Anders Nilson fra Wermeland, Johan Larfen, Ole Andreasen, Even P. Dvigstad med Familie fra Toten, Anton Evensen, Gustav Anderson fra Wermeland, B. Amundsen, Brandfonstabel med Familie fra Kristiania, Nils Johannesen Sørum, Even Hansen Spustebj fra Toten, L. G. Hvidding fra Frederikstad, Peder D. Spustebj fra Toten, Ole E. Strand med Kone fra Skedsimo.

Fra Nordre Bergenshus Amts Landbrugselskab

kan der i Høst erholdes i Station eller i Mangel deraf tilkjøbs 2 ægte Ayrshire-Ungtyre, af hvilke den ældste sraa kan benyttes som Vælsdyr. De, der maatte ønske nogen af disse Ungtyre i Station eller tilkjøbs, bedes derom sraa til henvende sig til Selskabets Bestyrelse, Adresse: Mo pr. Førde.

LægsGaarden paa Modum

tiltrænger en Husbonde og Madmøder til i Fællesskab at forestaa denne Fattiganstalt, der træder i Virksomhed 1ste Januar 1869. Lønningen for disse er 300 Spd. aarlig, frit Hus og Ved. Det paaligger dem ved Hjælp af Anstaltens Lemmer at besørge den hele Gaardsdrift, føre Husholdningen med Madstiel og Renholdelse, holde Folkene til Husstid, føre Regnskaberne og i det Hele paase, at den for Gaarden gjældende Plan bliver gennemført, samt forøvrigt at rette sig efter den antagne Instrur. Hertil ønskes helst et Par kristeligsinde Ægtefolk uden Smaaabørn; hvis en enslig Mand sraa blise ansat som Husbonde, forpligtes han til at antage og lønne en Husholdeste, der godkjendes af Direktionen.

De, der ønskes, maa uden særskilt Godtgjørelse fra 1ste December dette Aar tiltræde Posten sraa bringe Højet i Orden til 1ste Januar næste Aar. Ansøgninger, ledsagede med Vidnesbyrd fra tidligere Virksomhed, kunne inden 14de Oktober sraa fremkomme indleveres i betalte Breve til Undertegnede.

Direktionen for LægsGaarden paa Modum den 21de August 1868.
C. Ørnvold.

PHYSHARMONIKAER

meget gode fra Orgelbygger C. Jensen i Trondhjem staaar tilsalgs hos Orgelbygger A. Eriksen Grønlandsleret No. 25.

Det norske Samlag

udgiver Skrifter paa Norsk, „Landsmaalet“ eller Bygde-maal. Kontingenten er 1 Spd. aarlig. For denne er bittil iaar tilskillet Medlemmerne: „Sagnir fraa Hallingdal, utgjevne af J. E. Nielsen“, 6 1/2 Art Soo., „Et litt Ferd fraa Sogndal til Fjerland av Henrik Krohn“, 7 Art Soo., „Lauvduktar I. II“, 7 Art Soo. — Under Presjen er „Storegut“ af A. D. Winje, 2det Dplag, som i Oktober ligeledes vil blive indenbyes og udenbyes Medlemmer tilsendt. Indmeldelser sraa til Samlagets Kasjerer stud. med. Klaus Hanssen, Universitetsgaden No. 14. Medlemmer kunne gjennem Kasjereren erholde 15 Expl. af „Lauvduktar“ for 1 Spd., samt et Udsalg af de i samme optagne Viser for 24 ø pr. 100 Expl., hvert a fire Sider.

I Commission hos Undertegnede er udkommet og faaes i alle Landets Boglader:

Om Husdyrenes Fodring i Misværetaar

af J. Arrhenius, oversat fra Svensk.
Pris 12 Skill.

Landhusholdningselskaber og Andre, der containt tage mindst 50 Expl., erholde paa disse 10 Frierpl.; paa 75 Expl. 15 Frierpl.; paa 100 Expl. 20 Frierpl. o. s. v.
Alb. Cammermeyer.

Fra Presjen er udkommen og erholdes i alle Landets Boglader:

Landbrugsskolen paa Rotvold

og
Det nordensjældske Jordbrug
af
Johannes Midelfart,
Stolens Bestyrer.
(Med 1 Kart).
Pris 40 Skill.

Til de paa Landet, der maatte have Vanfærlighed i at anskaffe sig Bogen, vil den blive sendt portofrit til hvilket-somhelst Postkontor i Landet til denne Pris ved at indsende direkte Ordre og Betaling til Brættad & Co. Trondhjem.

Hos F. Beyer er udkommen:
Udsalg af Selmer for Skolen og Hjemmet, ordnet efter Luthers Katekismus ved L. J. Grung, 18 ø.

John Bunian Pilgrimsferd or denne Verdi til den komande. Framsett i Utsalping av ein Draum, 36 ø.

Paa mit Forlag er udkommet:
Lettres et Télégrammes pour les Affaires d'Agence par Theodor Soelfeldt. Pris 36 Skill. I. W. Cappelen.

Hos Beyer i Bergen er udkommen til Indtagt for Bergens Museum:
Norsta Gaator samlaade av Stiftamtmann W. F. A. Christie, utgjevne ved Kristofer Janson, 12 ø.

Bergensposten.

Abonnement paa Bergensposten kan sraa hvilken-somhelst Tid tegnes ved alle Postkontorer i Landet og i Christiania ogsaa hos Undertegnede, hvor og enkelte Nummer kunne erholdes a 3 ø pr. Nummer. Avertissementer til Bergensposten besørjes uden anden Udgift end Avertissementets Kostende.

Alb. Cammermeyer,
Juveler Lofstrups Gaard, Kirkegaden.